

Правові системи та євроінтеграційний процес

УДК 340.137:341.217(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18900246>

Державотворчі виклики України у процесі гармонізації законодавства з правом ЄС

Новосколькова Людмила Олександрівна,

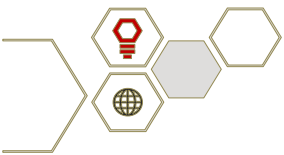
кандидат політичних наук, доцент, завідувач кафедри політології і міжнародних відносин, факультет соціальних і гуманітарних наук, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Лубни, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-1082-7979>

Демідов Денис Валерійович,

доктор філософії, доцент, доцент кафедри політології і міжнародних відносин, факультет соціальних і гуманітарних наук, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна, <https://orcid.org/0009-0006-9545-1307>

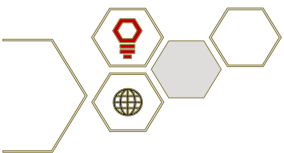
Прийнято: 15.02.2026 | Опубліковано: 28.02.2026

Анотація. Мета дослідження полягає у проведенні аналізу інституційних викликів адаптації національного законодавства України до правових стандартів Європейського Союзу у межах європейської інтеграції. Для досягнення цієї мети застосовано комплекс загальнонаукових і спеціально-юридичних методів: діалектичний, системний, порівняльно-правовий та формально-правовий. У процесі роботи визначено чотири групи проблем інституційної спроможності українських державних органів влади у впровадженні *acquis communautaire*: міжвідомча координаційна дисфункція

внаслідок відсутності центрального органу з повноваженнями обов'язкового узгодження; дефіцит кадрового потенціалу у сфері європейського права, поглиблений збройною агресією Росії проти України; відсутність єдиного стандарту оцінювання регуляторного впливу на відповідність нормативно-правових актів вимогам *acquis*; конституційно-правові конфлікти, викликані відсутністю механізму розв'язання колізій між правовими нормами ЄС та Конституцією України. Проаналізовано досвід Польщі, Естонії та Хорватії, який демонструє ефективність централізованого управління, цифровізації процесів, впровадження механізмів *twinning* та систематичного навчання державних службовців. Розроблено рекомендації щодо підвищення інституційної спроможності державних органів через розширення функціональних та координаційних повноважень Урядового офісу координації євроінтеграції, законодавче закріплення обов'язкової євроінтеграційної експертизи та оцінювання регуляторного впливу для законопроектів, що передбачають транспозицію *acquis*, інституціоналізація консультативних механізмів взаємодії з бізнесом та громадянським суспільством, зокрема запровадження обов'язкових навчальних програм та розширення участі у програмах TAIEX, *Twining* і Erasmus+. З'ясовано, що комплексна інституційна підготовка, врахування соціально-економічного та правового контексту, застосування цифрових технологій і системних методик забезпечують ефективну гармонізацію законодавства та підвищують готовність держави до переговорів щодо членства в ЄС.

Ключові слова: *acquis communautaire*, державотворення, євроінтеграція, інституційна спроможність, координаційний механізм, оцінювання регуляторного впливу, переговори про вступ до Європейського Союзу.

State-building challenges of UKRAINE in the process of harmonization of legislation with EU law

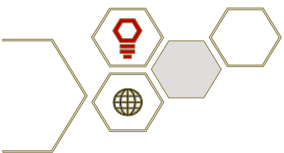
Lyudmila Novoskoltseva,

Candidate of Political Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Political Science and International Relations, Faculty of Social Sciences and Humanities, Taras Shevchenko Luhansk National University, Lubny, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-1082-7979>

Denys Demidov,

Doctor of Philosophy, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Political Science and International Relations, Faculty of Social Sciences and Humanities, Luhansk Taras Shevchenko National University, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0006-9545-1307>

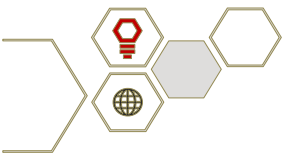
Abstract. The purpose of the study is to analyse the institutional challenges of adapting Ukraine's national legislation to the legal standards of the European Union within the framework of European integration. To achieve the set goal, a complex of general scientific and special legal methods was applied: dialectical, systemic, comparative law and formal law. As a result, four groups of problems of the institutional capacity of Ukrainian state authorities in implementing the *acquis communautaire* were identified: interdepartmental coordination dysfunction due to the absence of a central body with the powers of mandatory coordination; shortage of human resources in the field of European law, exacerbated by Russia's armed aggression against Ukraine; lack of a single standard for assessing the regulatory impact on the compliance of regulatory legal acts with the requirements of the *acquis*; constitutional and legal conflicts caused by the absence of a mechanism for resolving conflicts between EU legal norms and the Constitution of Ukraine. The experiences of Poland, Estonia, and Croatia have been analyzed, demonstrating the

effectiveness of centralized management, the digitalization of processes, the implementation of twinning mechanisms, and the systematic training of civil servants. Recommendations have been developed to increase the institutional capacity of state bodies through the expansion of the functional and coordination powers of the Government Office for the Coordination of European Integration, the legislative consolidation of mandatory European integration expertise and regulatory impact assessment for draft laws that provide for the transposition of the *acquis*, the institutionalization of consultative mechanisms for interaction with business and civil society, as well as the introduction of mandatory training programs and the expansion of participation in the TAIEX, Twinning and Erasmus+ programs. It has been established that comprehensive institutional training, consideration of the socio-economic and legal context, and the use of digital technologies and systemic methods ensure effective harmonization of legislation and increase the state's readiness for negotiations on EU membership.

Keywords: *acquis communautaire*, state building, European integration, institutional capacity, coordination mechanism, regulatory impact assessment, negotiations on accession to the European Union.

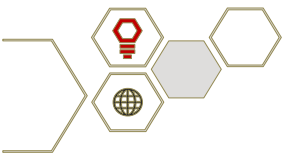
Постановка проблеми. Важливим кроком у процесі євроінтеграції України є узгодження її національного законодавства з нормативними актами ЄС (*acquis communautaire*) після надання їй статусу кандидата в червні 2022 року. Офіційні переговори про вступ до ЄС стартували в грудні 2023 року, що започаткувало процес гармонізації законодавства України до права ЄС, вимагаючи узгодженості між основними принципами правової системи України та вимогами європейських партнерів щодо ієрархії правових джерел, дотримання принципу верховенства права та сталості правової основи. Гармонізація національного законодавства з правом ЄС передбачає не лише перенесення положень директив та регламентів ЄС у національні закони України, а й належне інституційне гарантування їхнього виконання, що

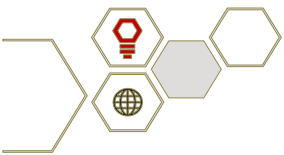
потребує всебічної співпраці між органами державної влади для забезпечення сумісності процедур та контролю за виконанням законів відповідно до стандартів ЄС. Наявність інституційних суперечностей, роздробленість правового поля та розрив між ухваленням правил та їхнім реальним дотриманням вимагає вивчення практичних механізмів адаптації правових норм та перевірки їхньої дієвості в умовах України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковому дискурсі останніх років питання гармонізації законодавства України до *acquis* ЄС набули широкого обговорення.

Оскільки досягти повної відповідності правових систем теоретично неможливо, дослідниця М. Ю. Задніпряна-Корінна [1] окреслила основні шляхи гармонізації українського законодавства, наголосивши, що цей процес не є простим копіюванням норм ЄС, а їхньою творчою адаптацією до національних умов. Водночас адаптацію антикорупційного законодавства до *acquis* ЄС ґрунтовно дослідили автори А. О. Гнітій, Д. І. Козаченко та Є. П. Лисенко [2], вказавши, що якість інституційного механізму визначає ефективність цього процесу. У порівняльному дослідженні досвіду держав-членів та країн-кандидатів науковці В. І. Риндюк та О. Ю. Кучинська [3] визначили важливі практики для України, зокрема щодо організації роботи єдиного координаційного центру. Інституційні основи адаптації детально досліджував учений О. С. Проневич [4], який окреслив правовий статус цього процесу як особливої форми державного законодавства. Щоб показати небезпеку буквального перекладу директив без проведення системного аналізу, дослідниця О. Ю. Кучинська [5] висунула ідею «законодавчої мозаїки» для характеристики адаптаційного процесу. Авторка І. В. Продан [6] описала поточну ситуацію та можливі дії для наближення українського законодавства до *acquis* з погляду основних напрямів переговорів, зокрема політики конкуренції, внутрішнього ринку та правового регулювання економічної діяльності. Систему органів державної влади України,

відповідальних за виконання *acquis*, розглянула вчена Н. О. Расторгуєва [7], акцентувавши, як їхній формальний розвиток супроводжувався практичною фрагментацією повноважень і недостатньою координацією між відомствами. Автори В. А. Устименко та Р. А. Джабраїлов [8] досліджували повоєнний аспект адаптації законодавства України до права ЄС та його зв'язок зі зростанням економічної стійкості. Науковець Н. Пархоменко зі співавторами (N. Parkhomenko et al.) [9] дослідили проблеми імплементації Угоди про асоціацію шляхом приведення національного законодавства у відповідність до норм ЄС, зосередивши увагу на інституційних механізмах виконання зобов'язань та впливі воєнного стану на цей процес. Питання гармонізації законодавства України у сфері охорони торгівельних марок вивчили дослідники І. В. Яков'юк, С. В. Абрамов та П. Є. Борисенко [10], які визначили специфіку адаптації норм інтелектуальної власності до стандартів ЄС. Учені З. М. Бурик та В. В. Черняхівська [11] дослідили механізми взаємодії державної влади з інститутами громадянського суспільства у процесі формування державної політики європейської інтеграції України, обґрунтувавши значення участі недержавних акторів у виробленні інтеграційних рішень. Авторки А. Дімітрова та Р. Драгнева (A. Dimitrova & R. Dragneva) [12] проаналізували інституційну архітектуру Угоди про асоціацію як інструмент правової інтеграції держав-кандидатів до правового порядку ЄС. Процеси правової конвергенції, в межах яких національні правові системи країн-претендентів поступово наближаються до стандартів ЄС через імплементацію *acquis*, розглянули науковці В. Ломака, І. Яков'юк та Є. Білоусов (V. Lomaka, I. Yakoviyk & Ye. Bilousov) [13]. Учені А. Лазовський та Т. Комарова (A. Lazowski & T. Komarova) [14] провели детальний аналіз трансформації механізмів законодавчої адаптації у державах-кандидатах на різних етапах після подання заявки на членство в ЄС. Дослідник І. Дір (I. Dir) [15] розглянув інституційні засади практичного введення *acquis* у межах державотворення у країнах Центральної та Східної Європи. Роль великих

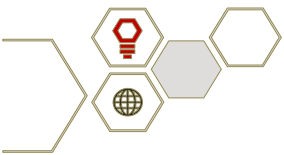

даних та інструментів цифрової прозорості у виявленні економічних злочинів у державних закупівлях досліджували учений Г. А. Аль-Абабнех зі співавторами (Н. А. Al-Ababneh et al) [16], які зазначили, що технологічний елемент є критично важливим для успішного застосування *acquis* в цій сфері. Аналізуючи використання технологічних інструментів у кримінальних розслідуваннях, дослідник А. Виноградова зі співавторами (А. Vynohradova et. al.) [17] показали, що технологічна модернізація правоохоронних органів вимагає одночасного розвитку людських ресурсів та правової бази.

Отже, переважну більшість досліджень зосереджено на галузевих аспектах гармонізації законодавства України з правом ЄС, зокрема на інтелектуальному та антикорупційному регулюванні, механізмах імплементації Угоди про асоціацію, інституційній архітектурі та використанні цифрових технологій. Однак наголошено на відсутності комплексного аналізу впливу різних чинників на формування узгодженої моделі інституційного забезпечення законотворчих процесів в Україні.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значний науковий доробок у сфері наближення українського законодавства до правових норм ЄС, залишаються три основні нерозв'язані питання.

Наразі недостатньо комплексних досліджень методів оцінювання регуляторного впливу, кадрового потенціалу та міжвідомчої координації адаптації окремих законів (особливо у сферах антикорупційного регулювання, конкуренції та інтелектуальної власності), зокрема розроблення конституційно-правових механізмів як єдиної системи інституційної спроможності державних органів влади. Відсутній аналіз цієї системи в Україні за методологією Європейської Комісії, яка забезпечує експертизу прогресу за сферами *acquis*. Крім того, порівняльні дослідження часто не враховують особливості України як держави-кандидата, що перебуває в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови.

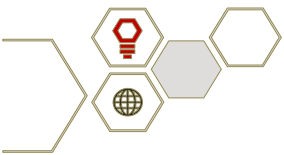

Формулювання цілей статті (визначення завдання). Мета дослідження – виявити та проаналізувати основні державотворчі виклики, пов’язані з інституційною спроможністю органів виконавчої влади України щодо гармонізації національного законодавства з правом Європейського Союзу.

Досягнення мети дослідження потребує розв’язання таких завдань:

- дослідити нормативно-правову базу гармонізації законодавства України з правом ЄС та визначити її обсяг після набуття Україною статусу держави-кандидата;
- проаналізувати базові інституційні виклики у сферах координації, кадрового забезпечення, методології оцінювання регуляторного впливу та конституційно-правового регулювання;
- оцінити інституційну готовність органів виконавчої влади України до впровадження *acquis* ЄС за основними напрямками євроінтеграційних переговорів;
- систематизувати досвід держав-членів ЄС щодо інституційного забезпечення гармонізації законодавства;
- розробити практичні рекомендації для підвищення інституційної спроможності та ефективності реалізації курсу на інтеграцію України до правового простору ЄС.

Виклад основного матеріалу дослідження. Угода про асоціацію з ЄС, яка була затверджена Законом № 1678-VII від 16.09.2014 [18], є основним інструментом приведення законодавства України у відповідність до законодавства ЄС. Цей документ є одним із найбільш комплексних актів Союзу з третіми країнами, оскільки охоплює зобов’язання у сферах торгівлі, технічного регулювання, конкурентного права, інтелектуальної власності, публічних закупівель, енергетики та екології. Гармонізація законодавства України з законодавством ЄС передбачає узгодження національної правової системи зі стандартами ЄС через внесення змін та доповнень до чинного

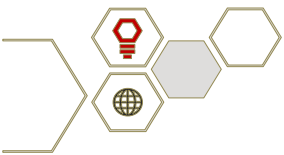

законодавства України, прийняття нових нормативно-правових актів, що створює основу для подальшого інтеграційного розвитку України [1, с. 46-47]. Таким чином, Угода про асоціацію виконує роль стратегічного каркаса для приведення національного права у відповідність до стандартів ЄС та забезпечення ефективного функціонування інституційної системи.

Рішення Ради ЄС від 25.09.2024 про відкриття переговорів щодо вступу України до ЄС перевело процес інтеграції у формат скринінгу – аналітичного оцінювання відповідності національного законодавства *acquis* ЄС за 35 розділами. Цей етап підтверджує правову наступність між асоційованим та статусом кандидата, підвищуючи вимоги до інституційної системи держави [12]. Національною передумовою інтеграції була конституційна реформа 2019 року, яка Законом України № 2680-VIII від 07.02.2019 [19] офіційно закріпила євроінтеграційний напрям розвитку країни. Подальше прийняття Закону України № 3354-IX від 24.08.2023 [20] запровадило обов’язкову експертизу для законопроектів з питань європейської інтеграції. Однак, попри наявність розгалуженої інституційної архітектури (Урядовий офіс координації, Міністерство юстиції, профільні комітети Верховної Ради), наразі в Україні відсутній єдиний координаційний центр з питань євроінтеграції з реальними управлінськими повноваженнями.

У контексті євроінтеграції інституційна спроможність характеризується як здатність органів державної влади ефективно та вчасно розробляти, транспонувати й застосовувати *acquis communautaire*. Такий процес є особливим видом правотворчої діяльності держави, яка здійснюється на виконання міжнародно-правових зобов’язань України [4, с. 36]. Водночас національна система забезпечення інституційної спроможності державних органів стикається з низкою значущих викликів, що визначають якість та результативність адаптації законодавства до стандартів ЄС.

Перший виклик має координаційний характер, пов’язаний з тим, що різні частини *acquis* охоплюють повноваження декількох центральних органів

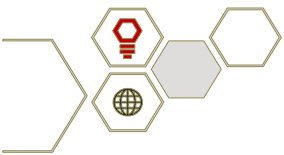

виконавчої влади, потребуючи їхньої скоординованої та злагодженої роботи для забезпечення ефективної адаптації. Але навіть за наявності формальної структури часто відсутній єдиний координаційний центр з повноваженнями відхиляти неузгоджені ініціативи. Проте досвід держав-членів ЄС демонструє, що централізований орган з реальними повноваженнями є визначальним чинником успішної адаптації [3, с. 107], без якого неможливо забезпечити системний аналіз законопроектів та врахувати суперечності між галузями права.

Другий виклик стосується кадрового забезпечення, адже якісна транспозиція *acquis* потребує залучення висококваліфікованих фахівців з європейського законодавства та практики Суду ЄС. Їхня відсутність призводить до формального перекладу директив без належного аналізу, що, зокрема, було продемонстровано на прикладі імплементації антикорупційного законодавства [2, с. 484; 5, с. 236].

Третій виклик, з яким стикається Україна на шляху євроінтеграції, охоплює методологічний аспект. На сьогодні в Україні відсутні уніфіковані стандарти оцінювання регуляторного впливу (Regulatory Impact Assessment, RIA) для актів *acquis*, що спричиняє «декоративне» транспонування директив без аналізу їхніх наслідків. Так, Польща та Чехія почали розробляти методологію RIA задовго до вступу до ЄС [3, с. 108], що дало змогу державам передбачати вплив європейських положень на національне законодавство та уникнути формального дублювання. Водночас в Україні якість адаптації законодавства до правил ЄС залишається залежною від суб'єктивного підходу окремого фахівця у відповідному міністерстві.

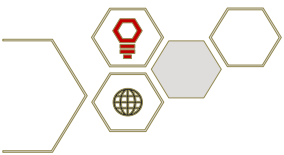
Четвертий виклик пов'язаний із конституційно-правовими питаннями. Ефективна інтеграція права ЄС вимагає врахування національної правової культури, оскільки дублювання норм не гарантує їхнього належного практичного застосування [13, р. 76]. Проте Конституція України не передбачає механізму розв'язання колізій між нормами ЄС та національними

конституційними положеннями. І хоча конституційна реформа 2019 року закріпила стратегічну мету членства в ЄС, відсутність процедурного механізму для інтеграції обмежує практичну реалізацію директив. Це питання особливо актуальне у сфері захисту персональних даних, де положення регламенту Європейського Союзу GDPR (General Data Protection Regulation) [21] щодо повноважень наглядового органу суперечить національним конституційним нормам про судовий контроль.

Сукупність зазначених викликів зумовлює нерівномірний рівень секторальної готовності України до імплементації *acquis* та ведення переговорів про вступ до ЄС. У цьому контексті важливими є висновки щорічного звіту Європейської Комісії про Україну (Ukraine Report 2024) [22]. У Звіті констатується середній рівень інституційної готовності України за більшістю тематичних переговорних розділів *acquis* ЄС. Водночас сектор цифрової економіки визначено як відповідно підготовлений завдяки системним реформам у сфері електронного урядування, здійсненим до 2022 року, тоді як сферу фінансових послуг окреслено як частково підготовлену через неповну імплементацію банківського регулювання ЄС та недостатню розбудову механізмів пруденційного нагляду. Такі висновки Комісії співвідносяться із виявленими координаційними, кадровими, методологічними та конституційно-правовими колізіями, що всебічно впливають на ефективність адаптації національного законодавства до стандартів Європейського Союзу.

У сфері державних закупівель Україна характеризується помірним рівнем готовності до повної імплементації відповідних директив ЄС. Повне впровадження Директиви 2014/24/ЄС [23] та Директиви 2014/25/ЄС [24] досі не завершено, попри функціонування загальнодоступної електронної платформи ProZorro. Підвищення ефективності системи державних закупівель потребує комплексного підходу, що охоплює внесення змін до нормативно-правових актів та удосконалення технічних механізмів контролю та

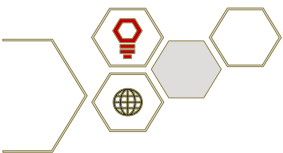

моніторингу. Використання технологій Big Data та аналітики відкритих даних дає змогу ефективно виявляти потенційні випадки шахрайства та корупційних схем порівняно з традиційними методами перевірок. Цифрова прозорість, за умови достатнього рівня цифрової компетентності учасників та стабільного політичного устрою, сприяє зниженню ризику корупційних практик завдяки відкритому доступу до інформації та електронним торгам.

У сфері охорони прав інтелектуальної власності та забезпечення конкуренції основними проблемами залишаються діяльність і повноваження Антимонопольного комітету, незалежність якого є центральною вимогою *acquis* ЄС [10]. Практична імплементація норм ЄС у цій сфері ускладнюється недостатньою інституційною спроможністю відповідних органів. Зміцнення організаційно-структурної бази Антимонопольного комітету України, Міністерства економіки, Національної поліції та НАЗК є визначальним чинником для забезпечення ефективної гармонізації національного законодавства з правом ЄС.

Належним прикладом для гармонізації законодавства України з правом ЄС можна вважати польську модель, яка відзначається швидким і почерговим розв'язанням проблеми координації між органами влади. У Польщі було створено центральний координаційний орган з реальними повноваженнями контролю та узгодження законопроектів, що забезпечило уникнення розпорошеності функцій між відомствами [3, с. 107]. Крім того, застосування механізму *twining* (направлення постійних експертів з країн-членів ЄС) сприяло не лише передаванню знань, але й формуванню практичного досвіду застосування європейських норм.

Зокрема, досвід інших держав підтверджує важливість комплексного підходу до підготовки інституційної бази. Так, Естонія успішно компенсувала дефіцит кваліфікованих кадрів та ресурсів шляхом впровадження цифрових технологій. Функціонування єдиної ІТ-платформи для роботи з законодавчими актами та бази даних *acquis* дали змогу ефективно

контролювати процес гармонізації національного законодавства і значно знизити адміністративні витрати. Такий підхід демонструє потенціал цифровізації як інструменту оптимізації процедур для підвищення дієвості правозахисної та регуляторної діяльності.

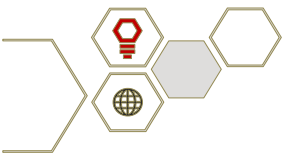
Досвід Хорватії, яка завершила процес приєднання до ЄС у 2013 році, демонструє, що успішна гармонізація потребує чіткого плану перенесення норм і системної технічної підтримки, але водночас вимагає врахування соціальних та економічних умов. Адже надто швидке впровадження норм може призводити до необхідності їхньої корекції після вступу [14, р. 127], що підтверджує динамічний і тривалий характер процесу приведення національного законодавства у відповідність до права ЄС.

На підставі вивчення досвіду Польщі, Естонії та Хорватії сформовано базові рекомендації щодо ефективного подолання основних інституційних викликів на шляху гармонізації законодавства України з правом ЄС (табл. 1).

Таблиця 1

Рекомендації щодо подолання інституційних викликів гармонізації
законодавства України з правом ЄС

Виклик	Суть проблеми	Рекомендації
Координаційний	Відсутність однієї інституції, яка могла б заблокувати неузгоджені ініціативи	Надати Урядовому офісу право зупиняти закони, які суперечать <i>acquis</i> ; готувати щорічну доповідь, куди вноситимуться всі дані
Кадровий	Дефіцит експертів з права ЄС, що посилюється умовами воєнного стану	Державні службовці мають проходити навчання. Водночас їм необхідно активніше долучатися до проєктів TAIEX, Twinning та Erasmus+. Забезпечити високий рівень оплати кваліфікованої праці
Методологічний	Відсутність уніфікованого стандарту проведення RIA для актів транспозиції <i>acquis</i> , що створює ризик формального підходу до імплементації норм	Законодавче закріплення обов'язкового RIA для проєктів законів про закупівлі: аналіз цілей, порівняння норм та оцінювання наслідків
Конституційно-правовий	Відсутній конституційний спосіб врегулювання	Конституційна адаптація на основі польської або хорватської моделі;

Виклик	Суть проблеми	Рекомендації
	розбіжностей між правом ЄС та Конституцією України	посилення процесу передавання повноважень міжнародному органу

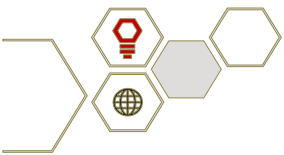
Джерело: власна розробка авторів

Отже, першим кроком посиленні інституційної спроможності України є надання Урядовому офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції розширених повноважень для координації та виконання своїх обов'язків як єдиного центрального органу, відповідального за процес гармонізації. Це охоплює надання міністерствам повноважень визначати обов'язкові планові завдання, можливість попереднього блокування нормативних актів, що суперечать *acquis* ЄС, та складання щорічного звіту про стан імплементації. Одночасно необхідно законодавчо закріпити обов'язкову євроінтеграційну правову експертизу для всіх законопроектів як головного інструменту запобігання формальній транспозиції норм права ЄС та забезпечення їхньої змістовної узгодженості з національною правовою системою. Крім того, ефективність цих заходів вимагає інституціоналізації консультативних механізмів для взаємодії з бізнесом і громадянським суспільством, що підвищить якість ухвалення рішень та їхнє практичне впровадження.

Важливо розробити системну стратегію за трьома основними напрямками:

- впровадження обов'язкових галузевих навчальних програм з права ЄС у підготовці державних службовців;
- розширення участі у програмах TAIEX, Twinning та Erasmus+ (Jean Monnet);
- введення спеціальних доплат для фахівців, які відповідають за адаптацію законодавства.

Для законопроектів, що передбачають транспозицію *acquis* ЄС, необхідно законодавчо закріпити обов'язкову процедуру оцінювання регуляторного впливу. Вона має охоплювати визначення цілей правового

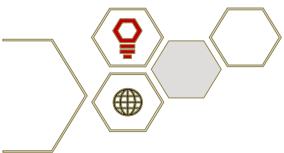
регулювання ЄС, експертизу альтернативних методів транспозиції, порівняння норм, контроль поточної ситуації в Україні та прогнозування правових, фінансових та економічних наслідків. Для забезпечення узгодженості та методичної гармонізації доцільно визначити чіткий алгоритм дій на кожному етапі підготовки та регуляторної імплементації таких актів.

У середньостроковій перспективі має бути створено конституційний механізм вирішення конфліктів між правом ЄС та Конституцією України. Прикладом може слугувати модель, закріплена в Конституції Польщі, яка дає змогу надавати деякі повноваження міжнародним організаціям без порушення засад державного суверенітету.

Отже, для підвищення прозорості процесу законотворчої гармонізації необхідно створити відкриті електронні реєстри актів законодавчої адаптації, скласти щорічні консолідовані звіти про рівень транспозиції *acquis* та забезпечити незалежний моніторинг із залученням громадських об'єднань. У цьому контексті публічна підзвітність є інституційною частиною механізму правової інтеграції, що сприяє підвищенню ефективності реформ.

Висновки. Гармонізація українського законодавства із законодавством ЄС є важливим кроком у державотворенні, який вимагає трансформації не лише нормативної бази, а й державного устрою. Надання Україні статусу кандидата та початок переговорів пришвидшили та формалізували виконання зобов'язань у важливих сферах європейської інтеграції, зокрема у політиці конкуренції, захисті прав інтелектуальної власності, державних закупівлях та цифровому регулюванню.

У дослідження виявлено чотири взаємопов'язані виклики інституційної спроможності органів державної влади України. Координаційний виклик проявляється у фрагментованості міжвідомчого механізму гармонізації. Кадровий виклик полягає у дефіциті фахівців із права ЄС, що посилюється умовами воєнного стану. Методологічний виклик зумовлений відсутністю уніфікованого стандарту оцінювання регуляторного впливу для актів

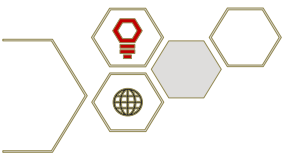
транспозиції *acquis*. Конституційно-правовий виклик пов'язаний з відсутністю чіткого механізму розв'язання колізій між правом ЄС і Конституцією України.

Оцінювання, оприлюднене Європейською комісією, засвідчує переважно помірний рівень готовності України до євроінтеграції за базовими переговорними розділами, відзначивши значний розрив між рівнем регуляторної транспозиції та інституційною спроможністю для ефективного забезпечення виконання.

Порівняльний аналіз досвіду Польщі, Естонії та Хорватії забезпечує визначення ефективних моделей інституційної організації процесу гармонізації для України. Польський досвід демонструє ефективність діяльності єдиного координаційного центру з реальними владними повноваженнями, естонська модель акцентує на результативність цифровізації як інструменту подолання ресурсних обмежень, а хорватська – підкреслює значення системної технічної підтримки ЄС для розвитку кадрового потенціалу. Для України це означає необхідність інституційного посилення центрального координаційного органу, впровадження цифрових інструментів моніторингу транспозиції та створення сталої системи підготовки фахівців з права ЄС.

Підвищення інституційної спроможності органів виконавчої влади України потребує комплексних заходів: розширення повноважень урядового координаційного центру євроінтеграції, запровадження обов'язкового оцінювання регуляторного впливу для актів транспозиції *acquis*, конституційного врегулювання колізій між правом ЄС і Конституцією України та створення цифрових реєстрів і механізмів публічного моніторингу. Їхня узгоджена реалізація сприятиме забезпеченню системної спроможності державних інституцій виконувати зобов'язання, пов'язані з членством у ЄС.

Перспективними напрямками подальших досліджень є галузевий аналіз органів державної влади України у сферах судочинства, антикорупційної

політики та цифрового регулювання, зокрема порівняльний аналіз конституційних механізмів адаптації на різних етапах розширення ЄС.

Список використаних джерел

1. Задніпряна-Корінна М. Ю. Сучасні аспекти гармонізації національного законодавства та законодавства Європейського Союзу. *Альманах міжнародного права*. 2023. № 29. С. 44–52. DOI: <https://doi.org/10.32841/ILA.2023.29.05>.

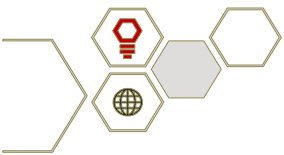
2. Гнітій А. О., Козаченко Д. І., Лисенко Є. П. Адаптація національного законодавства України до асquis ЄС у сфері боротьби з корупцією. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 12. С. 480–485. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-12/119>.

3. Риндюк В. І., Кучинська О. Ю. Адаптація національного законодавства до права ЄС: досвід держав-членів та держав-кандидатів для України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. Т. 2. № 83. С. 105–113. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.82.1.17>.

4. Проневич О. С. Інституційні засади адаптації законодавства України до асquis communautaire: стан легального закріплення та перспективи вдосконалення. *Право і безпека*. 2016. № 3 (62). С. 32–39. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Pib_2016_3_8.pdf (дата звернення: 21.12.2025).

5. Кучинська О. Ю. Законодавча мозаїка: поняття адаптації законодавства України до права ЄС. *Юридичний вісник*. 2023. № 6. С. 233–241. DOI: <https://doi.org/10.32782/yuv.v6.2023.28>.

6. Продан І. В. Поточний стан та кроки наближення українського законодавства до асquis ЄС. *Науковий вісник Чернівецького університету*.

Серія: Правознавство. 2023. № 820. С. 11–17. DOI:
<https://doi.org/10.36059/978-966-397-315-9-5>.

7. Расторгуєва Н. О. Система органів державної влади, відповідальних за реалізацію інтеграції *acquis communautaire* в Україні. *Вісник Луганського навчально-наукового інституту імені Е. О. Дідоренка*. 2025. № 4. С. 9–20. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-9156.108.4.9-20>.

8. Устименко В. А., Джабраїлов Р. А. Адаптація законодавства України до *acquis communautaire* ЄС як інституціональний фактор повоєнної розбудови резиліентної економіки. Гармонізація законодавства України з правом ЄС: реалії та перспективи: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. Львів–Торунь: Liha-Pres, 2023. С. 25–29. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-315-9-6>

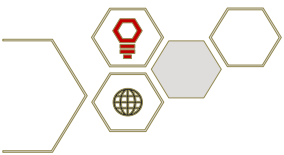
9. Parkhomenko N., Podorozhna T., Tarakhonch T., Husarev S., Biloskurska O. Implementation of the Association Agreement with the EU by adapting Ukrainian legislation to EU law. *Social and Legal Studios*. 2024. № 7 (1). P. 184–193. DOI: <https://doi.org/10.32518/sals1.2024.184>.

10. Яковюк І. В., Абрамов С. В., Борисенко П. Є. Гармонізація законодавства ЄС та України з охорони прав на торговельні марки: нормативно-правовий аналіз. *Право і суспільство*. 2023. № 3. С. 326–332. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.3.48>.

11. Бурик З. М., Черняхівська В. В. Питання владно-громадської взаємодії в умовах євроінтеграції. *Публічне управління та митне адміністрування, Спецвипуск*. 2022. С. 18–26. DOI: <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2022-spec.3>.

12. Dimitrova A., Dragneva R. How the EU-Ukraine Association Agreement and its consequences necessitated adaptation and drove innovation in the EU. *Journal of Common Market Studies*. 2022. Vol. 61, № 6. P. 1454–1470. DOI: <https://doi.org/10.1111/jcms.13425>.

13. Lomaka V., Yakoviyk I., Bilousov Ye. Europeanisation and its impact on candidate countries for EU membership: a view from Ukraine. *Access to Justice in*

Eastern Europe. 2023. № 7 (2). P. 59–81. DOI: <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-6.2-a000221>.

14. Lazowski A., Komarova T. Switching gear: law approximation in Ukraine after the application for EU membership. *Croatian Yearbook of European Law and Policy*. 2023. № 19. P. 105–132. DOI: <https://doi.org/10.3935/cyelp.19.2023.532>.

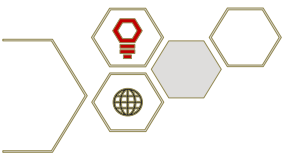
15. Dir I. Legal harmonisation of Ukraine with European Union law: institutional and normative analysis of the implementation of 33 chapters of the *acquis communautaire*. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2025. № 4. P. 16–29. DOI: <https://doi.org/10.61345/1339-7915.2025.4.3>.

16. Al-Ababneh H. A., Fedorchuk Ya., Tymchyshyn A., Pishchenko G., Hrytsai S. The use of Big Data in the detection of economic crimes in public procurements. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*. 2024. Vol. 102, № 24. P. 8860–8871. URL: <https://www.jatit.org/volumes/Vol102No24/3Vol102No24.pdf> (дата звернення: 21.12.2025).

17. Vynohradova A., Kutsenko V., Tymchyshyn A., Dunaievska L., Olkchova-Marchuk N. Investigation of criminal offenses in the field of tourism through technical means. *Amazonia Investiga*. 2024. Vol. 13, № 73. P. 344–354. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2024.73.01.29>.

18. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16.09.2014 № 1678-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18#Text> (дата звернення: 21.12.2025).

19. Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору): Закон України від 07.02.2019 № 2680-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2680-19#Text> (дата звернення: 21.12.2025).

20. Про правотворчу діяльність : Закон України від 24.08.2023 № 3354-IX: станом на 19 квіт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text> (дата звернення: 21.12.2025).

21. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних): Регламент Європейського Союзу від 27.04.2016 № 2016/679. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text (дата звернення: 21.12.2025).

22. Ukraine Report 2024. Commission Staff Working Document SWD(2024) 699 final. Brussels, 30 October 2024. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/ukraine-report-2024_en (дата звернення: 21.12.2025).

23. Directive 2014/24/EU of the European Parliament and of the Council of 26.02.2014 on public procurement and repealing Directive 2004/18/EC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0024> (дата звернення: 21.12.2025).

24. Directive 2014/25/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on procurement by entities operating in the water, energy, transport and postal services sectors and repealing Directive 2004/17/EC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2014/25/oj/eng> (дата звернення: 21.12.2025).